

UHANALAISET LUONNONMETSÄT -tehtäväpaketti

A. Tarkastele näyttelyn ensimmäisen gallerian teoksia. Miten teosten kuvaamat luonnonmetsät eroavat talousmetsistä?

Luonnonmetsissä on paljon erilaisia ja
eri-ikäisiä puita.
Luonnonmetsissä on paljon lahoavaa ja
kuollutta puuta. Esimerkiksi keloja.
Luonnonmetsät voivat olla tiheämpiä ja
vaikeakulkuisempia kuin talousmetsät
(Luonnonmetsissä elää monimuotoisempi
lajisto)

Talousmetsät

Ympäristösanasto (TSK 27, 1998) määrittelee talousmetsän metsäalueeksi, jota ihminen hoitaa ja käsittelee ensisijaisesti puuraaka-aineen tuottamiseksi tai joka on varattu tällaiseen käyttöön.

Talousmetsät ovat usein yksilajisia ja tasaikäisiä. Yksipuolisen lajiston vuoksi ne ovat herkkiä häiriöille, esimerkiksi kaarnakuoriaisten esiintymisille.

Talousmetsissä hakkuita suoritetaan useimmiten alle 100-vuotiaaseen puustoon, kun puut voisivat elää 300 vuodesta 800 vuoteen. Talousmetsässä on myös hyvin vähän lahoppua ja keloja.

B. Monet luonnonmetsissä kukoistavat lajit ovat uhanalaisia. Lajien uhanalaisuutta selvitetään Suomessa uhanalaisuusarvioinneilla. Kolmas ja viimeisin arviointi on vuodelta 2019. Sen tuloksia esitellään ns. Punaisessa kirjassa.

Näyttelyssä on luonnonmetsien hyönteisiä esittelevä vitriini. Selvitä vitriinin tietojen sekä Punaisen kirjan verkkopalvelun (punainenkirja.laji.fi) avulla vastaukset seuraaviin kysymyksiin.

Mitkä näistä lajeista ovat uhanalaisia?

☒ Pikakirjoittaja	☒ Jaloahmaslaji
☒ Lapapistiäislaji	☐ Pohjanjäärä
☐ Kulokauniainen	☒ Koivukauniainen

Tiesitkö, että jos lajilla ei ole vakiintunutta suomenkielistä nimeä, se kirjataan Punaiseen kirjaan lajin tieteellisellä nimellä?

Mitkä on nimetty Punaisessa kirjassa edelle rastittujen lajien uhanalaistumiseen johtaneiksi syiksi? Kirjaa syyt ja niiden viralliset lyhenteet. Ympyröi useammin kuin kerran esiintyvät syyt.

1. Vanhojen metsien vähäisyys = Mv
2. Lahopuun vähäisyys = MI
3. Kuloalueiden vähäisyys = Mk
4. Metsien puulajisuhteiden muutokset = Mp

Tutustu lajiprofiileiden kaikkiin tietoihin!

Uhanalaistumisen syyt
≠
Luokituksen kriteerit

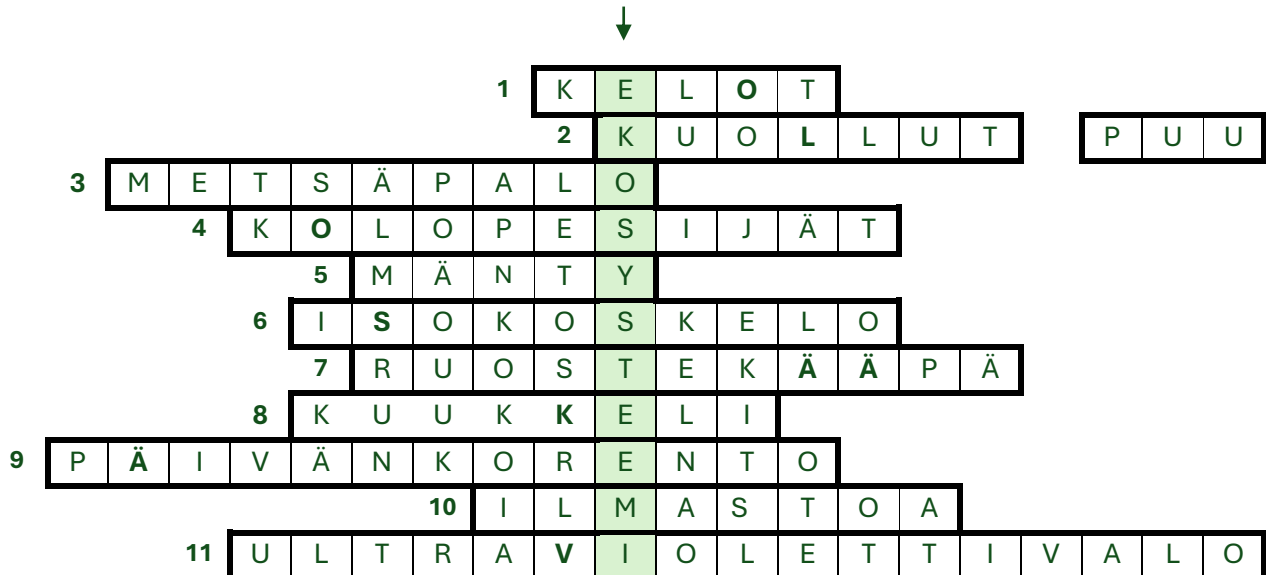
Miksi juuri luonnonmetsät ovat näille uhanalaisille lajeille tärkeä elinympäristö?

Ne elävät vanhoissa metsissä ja tarvitsevat lahoppua. Talousmetsät eivät vartu vanhaksi ja lahoppua on vähän. Myös talousmetsien lajiston yksipuolisuus vaikuttaa niiden elinoloihin.

C. Vanhat luonnonmetsät kuhisevat monenlaista elämää.
Täydennä ristikko näyttelyn teosten ja tekstien avulla.

1. Nämä luonnon monimuotoisuuden kannalta korvaamattomat puut ovat luonnonmetsissä yleisiä. Niitä voi löytyä jopa tuhansia neliökilometriltä.
2. Noin 5 000 lajia Suomessa tarvitsee tällaista puuta.
3. Mustat jäljet rungoissa kielivät puiden selviytyneen vielä eläessään tästä luonnonilmiöstä.
4. Tällaiset lajit asettuvat pesimään usein vanhaan puuhun esimerkiksi tikan tekemään koloon.
5. Näyttelystä löytyvä luonnollisen kokoinen Aihki on tämän lajin edustaja.
6. Kookkaita munia muniva lintulaji, joka eli Värriön luonnonpuistossa tarkkailujakson aikana.
7. Vanhan kuusimetsän indikaattorilaji, jonka näyte löytyy vitriinistä.
8. Ennen koko Suomessa yleinen vanhojen metsien lintu, joka pyrähtää juuri lentoon oksalta.
9. Esimerkkinä monimuotoisuudesta mainitaan tämän hyönteisen muutaman minuutin mittainen aikuisuus.
10. Jotkut hyönteiset tarvitsevat vanhojen metsien tasaisen hämärää mikro_____.
11. Pöllöt näkevät tämän ihmissilmälle näkymättömän valon.

→ Ristikon pystyriivi:
Luonnonmetsä on vahva ja monimuotoinen...

D. Tutustu perimmäisen gallerian teoksiin sekä Maa oli niin kaunis -videoteokseen.

Kuvaile teosten avulla, mitä muutoksia Suomen luonnossa on tapahtunut 1900-luvun puolivälin jälkeen.

Vanhoiden metsien määrä on vähentynyt ja nuorten metsien määrä on kasvanut.

Useimmat metsät ovat metsänhoidollisten toimenpiteiden kohteina.

Lintujen määrä on vähentynyt kaikissa elinympäristöissä.

Lahopuun määrä on vähentynyt.

Uhanalaisten lajien määrä on kasvanut.

Maisemat ovat muuttuneet esimerkiksi metsänhoidon toimenpiteiden ja suon ojitusten seurauksena

Tiivistä Lainsuojattomat-teossarjan viesti.

Suojelemattomat luonnonmetsät säästivät hakkuilta vain harvoin riippumatta niiden luontoarvoista.

Keksi ja kuvaile kampanja tai teko, joka edistäisi luonnonmetsien suojelua.

Suojeluteemaa voi syventää museovierailun jälkeen syventymällä Viiankiaavan suojeluperusteisiin ja kaivoshankkeeseen.

<https://www.ymparisto.fi/fi/luonto-vesistot-ja-meri/luonnon-monimuotoisuus/suojeluennallistaminen-ja-luonnonhoito/natura-2000-alueet/viiankiaapa>